

ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE REFAHLARININ ARTTIRILMASINDA OKULUN ROLÜ: İNGİLTERE ÖRNEĞİ

Figen ELMACI*

Öz

Bu makale, 8 farklı ülkeden (İngiltere, Hollanda, Almanya, Danimarka, İrlanda, Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Slovakya) 11 katılımcıyla İngiltere’de gerçekleştirilen Arion çalışma ziyareti kapsamında yer alan, NSPCC tarafından organize edilen “Okulun Çocuk ve Gençleri Koruyucu Rolü” konulu çalışmadan derlenmiştir. İngilterede çocukların korunması ve refahlarının artırılmasına ilişkin “çocuk koruma sistemi” başlığında, çeşitli yasal düzenlemeler yapılarak 2002 yılında eğitim yasası oluşturulmuştur. Makalede İngiltere’de okulların çocukları koruyucu rolü kapsamında ele alınan 2002 Eğitim yasası, ve “Her çocuk önemlidir” sloganı ile değişmekte olan okulun rolü, genişletilmiş okul kavramı (Extended School), riskli çocukların takibinin yapılmasında ilgili birimlerce kullanılan ortak veri tabanı CAF, (Common Assessment Form- Ortak Değerlendirme Formu), sivil toplum örgütlerinden NSPCC’nin (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children- Çocuklara Kötü muameleyi Önleme Ulusal Derneği) çalışmaları, Zorbalıkla Mücadele Birliğinin (Anti- Bullying Alliance) çalışmaları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Çocukların korunması ve refahlarının arttırılmasında okulun rolü İngiltere ve ülkemiz açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Genişletilmiş Okul (Extended School), NSPCC, (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children- Çocuklara Kötü muameleyi Önleme Ulusal Derneği) CAF (Common Assessment Form- Ortak Değerlendirme Formu), Zorbalıkla Mücadele Birliği (Anti- Bullying Alliance).

Abstract

This article was compiled from the study, “The School Role in Protecting Children and Increasing Their Welfare”, in Arion study visit which was organized by NSPCC in England. There were 11 participants from England, Holland, German, Denmark, Ireland, Turkey, Czech Republic, and Slovakia. In England, education law was regulated by various legal arrangements under the title of “child safeguarding system”, which is related with safeguarding and promoting the Welfare of Children. In this article, data about 2002 education law gathered within schools roles of protecting children; changing role of school with slogan of “every child matters; concept of extended school; CAF-Common Assessment Form, which is used by interested units to follow risky children; activities of NSPCC (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children), which is one of the civil society organizations; activities of Anti-Bullying Alliance was given. Role of school in protecting children and enhancing their welfare in Turkey and England was compared.

Keywords: Extended Schoo, NSPCC, (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children) CAF (Common Assessment Form), Anti- Bullying Alliance.

Toplumsal yapıdaki değişimlere paralel olarak bireylerin gereksinimlerinde ve beklentilerinde de değişimler yaşanmakta, bu değişimlerle beraber mevcut kurum ve kuruluşlar bireylerin gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalabilmektedir. Bu durum toplumsal yapıdaki bir çok kurum ve kuruluşun köklü ve geleneksel yapılarını gözden geçirerek güncel politikalar oluşturmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumları da geleneksel eğitim-öğretim anlayışlarının ötesinde değişim içerisinde. Bu değişimlere bir örnek olarak İngiliz eğitim sisteminde okulların çocukların korunması ve refahlarının sağlanmasındaki yeni rolü, oldukça ilgi çekicidir.

İngiltere’de çocukların korunması ve refahlarının artırılmasına ilişkin “çocuk koruma sistemi” başlığında, çeşitli yasal düzenlemeler yapılarak 2002 yılında eğitim yasası oluşturulmuştur. **2002-Eğitim Yasası, (Education Act-2002)** “**Her Çocuk Önemlidir**” sloganıyla çıkarılan **Yeşil Bildiri, (Green Paper), 2004-Çocuk Yasası (Children’s Act-2004)** ile çocukların sağlık, güvenlik, mutluluk, topluma olumlu katkıda bulunma, ekonomik refah gibi hakları yasal güvence altına alınmıştır. 2002 yılında oluşturulan bu eğitim yasasıyla çocukların korunmasında okulun geleneksel rolü gözden geçirilerek, okullara yeni sorumluluklar yüklenmiştir. Bu sorumluluklar beş ana başlıkta düzenlenmiştir.

1. Güvenliği sağlama: Çocuğun zarara uğrama ve ihmalden korunması, kazayla yaralanma ve ölümden koruma, yanlış bakım, ihmal, şiddet, ve cinsel istismardan koruma, güvenlik ve bakımın sürdürülmesi, zorbalık ve ayrımcılıktan koruma, okul içinde ve dışında suç ve anti-sosyal davranıştan koruma.

2. Sağlık: Fiziksel sağlık, ruhsal ve duygusal sağlık, cinsel sağlık, sağlıklı yaşam tarzının sağlanması, yasa dışı madde kullanımının önlenmesi.

3. Başarı: Erişkinlikteki gerekli becerilerin geliştirilmesi, okula hazırlık, okula devam, okuldan zevk alınması, ilköğretimde ve ortaöğretimde millî eğitim standartlarına ulaşılması, kişisel ve sosyal gelişim, yaratıcılığın geliştirilmesi ve desteklenmesi.

4. Olumlu katkıda bulunma: Sosyalleşmenin girişkenliğin desteklenmesi ve anti-sosyal veya şiddet içeren davranışların önlenmesi. Karar verme becerisinin artırılması, iletişim becerilerinin, kendine güvenin, yaşam olaylarıyla başa çıkmanın artırılması kurallara uymanın sağlanması.

5. Ekonomik iyilik: Hayattaki potansiyelin ortaya konulmasını engelleyen ekonomik dezavantajın önüne geçilmesi, gelecekteki iş eğitim konularında destekleyici olma, çalışma hayatına hazırlık, gerekli eğitim materyallerinin

sağlanması, okula kolay ulaşım, ekonomik özgürlüğün kazanılması (Woolmore, 2006).

İngiliz hükümeti erken müdahale ve etkin koruma alanlarına odaklanarak çocukların gereksinimini sağlayacak eğitim, sağlık, ve sosyal servislerin entegre edilmesini kurumlar arasındaki bilgi paylaşımının arttırılmasını istemektedir. Çocukların korunmasından eskiden olduğu gibi sadece sosyal hizmet çalışanları değil; müdür, öğretmen, polis, doktor gibi pek çok alandaki çalışanlar da sorumlu tutulmaya başlanmıştır. İlgili bütün birimlerin çocuklar hakkındaki gerekli bütün bilgileri paylaşıp, takip edebileceği ortak dilin kullanıldığı kullanımı pratik olan çocukların takibinin yapılması amacıyla CAF (**Common Assessment Form-Ortak Değerlendirme Formu**) genel veritabanı oluşturulması ve CAF 'ın 2008 yılında ülke çapında tamamen uygulanması hedeflenmektedir (NSPCC,2006).

CAF (Common Assessment Form- Ortak Değerlendirme Formu)

CAF ile çocuklarla ilgili kurumlar arası işbirliğinin desteklenmesi, çocuk ve ailelerin ilgili birimlere daha kolay ve daha az bürokratik yoldan ulaşmaları düşünülmektedir. “Her çocuk özeldir” sloganıyla oluşturulan 2002 eğitim yasasında tanımlanan beş alana (sağlık...) göre risk altındaki çocukları tanımlamak için “özel gereksinimli çocuk” kavramı ortaya konmuştur. Buna göre riskli çocuklar tüm popülasyonun %20-%30' unu oluşturmaktadır. Bu çocuklara eğitim, sağlık, sosyal servislerin özel desteği gerekmektedir. *Özel gereksinimli çocuk* kavramı içerisinde, yıkıcı veya anti-sosyal davranışları olan, özel eğitime muhtaç olan, sağlıksız, beslenme yetersizliği olan, madde kullanan, anksiyete veya depresyonu bulunan, erken gebelik veya ebeveynlik yaşayan, ciddi aile çatışması olan, okula devam sorunu bulunan, zorbalık yaşayan, çocuklar kastedilmektedir. Bunun dışında özel gereksinimli çocuk tanımını aşan karmaşık (complex) gereksinimli olarak adlandırılan bir “riskli çocuk” kavramı da bulunmaktadır. Bu kavram koruma kararı verilmesini gerektiren, evlatlık verilmesi planlanan, ciddi ve karmaşık özel eğitim gereksinimi olan, ciddi sağlık sorunları veya engellilik hali olan, belirgin ruhsal bozukluk tanısı almış, suça karışmış çocuk ve ergenleri tanımlamaktadır. CAF, bu çocukların özel gereksinimlerinin değerlendirilmesi için mevcut servislerin daha hızlı ve daha etkin kullanılmasında bir çatı işlevi görmektedir. CAF, İngiltere'deki çocuklarla ilgili çalışanlarca kullanılmakta olup çocukların gereksinimlerinin daha erken tanımlanmasına, servislerin koordinasyonuna, bilgi paylaşımına, mükerrer değerlendirmelerin önüne geçilmesine yardım etmeyi amaçlamaktadır. Bunun

yanında CAF ile ailelerin sorunları tekrar tekrar farklı çalışanlara sil baştan anlatmaları önlenmiş olmaktadır (NSPCC,2006).

Genişletilmiş Okul (Extended School)

Çocukların korunmasına ve refahına ilişkin bir diğer uygulama ise İngiliz Hükümetinin tüm okullar için hedeflediği “Genişletilmiş Okul” (Extended School) kavramıdır. Genişletilmiş okul uygulamasıyla, okulun, müfredat ve geleneksel öğretim rolünün ötesinde; bakım sağlama sorumluluğuna (duty of care) doğru genişletilmesi hedeflenmektedir. Genişletilmiş okul uygulamaları okulları, çocukların anne babanın iş çıkışına kadar müfredat dışı faaliyetlerle okullarda tutulduğu; sağlık ve sosyal bakımın sağlandığı, ebeveyn desteğinin verildiği yaşam boyu öğrenmeyi baz alan, çocuklara çalışma desteğinin sağlandığı, ailelerin bilgilendirildiği, spor ve sanat etkinliklerinin yapıldığı, teknolojiye ulaşmayı kolaylaştıran, velilere yönelik çeşitli aktivitelerin düzenlendiği, çocuklara ve velilere yönelik kapsamlı sosyal merkezlere dönüştürülmektedir. Genişletilmiş okullar öğretmen harici personelin de rol aldığı (Non- teaching staff), çocukların güvenliği ve refahının korunmasında herkesin sorumluluğunun olduğu ekip çalışmasının önem taşıdığı bir anlayışa sahiptir. Yerel idareler, okullara sosyal hizmet görevlisi, eğitim psikoloğu, davranış ve öğrenme uzmanı sağlamakta; her okulda ihmal edilen ya da istismara uğradığı düşünülen çocukların sosyal hizmetlere sevk edilmesinden sorumlu birer uzman (Designated Person) görevlendirmektedir (Stead, 2006). Ayrıca öğrencilerin okulun karar verme mekanizmasında söz sahibi olmasının öğrenci motivasyonunu, başarısını ve okula devam oranını artırdığına dair bilimsel kanıtların etkisiyle, “Öğrenci Konseyi ve Akran Destek ve Arabuluculuk Grubu” uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır.

NSPCC (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children- Çocuklara Kötü muameleyi Önleme Ulusal Derneği)

Çocukların korunmasına ve refahına ilişkin uygulamalar kapsamında NSPCC- (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children- Çocuklara Kötü muameleyi Önleme Ulusal Derneği) gibi gönüllü kuruluşlar da artan bir biçimde okullarda öğrenci danışmanlığı, aile desteği gibi hizmetleri sağlamaktadırlar. Okullarla işbirliği içerisinde çalışan kuruluşlara iyi bir örnek olan NSPCC'nin faaliyet alanı içerisinde çocukların korunması ve güvenliği, psikolojik danışmanlık duygusal sağlık ve iyilik hali, zorbalık (bullying), genişletilmiş okulda

servislerin çalışmasına destekte bulunma, fiziksel, duygusal cinsel istismar, ebeveyn desteği, akran desteği gibi çalışmalar yer almaktadır. Aynı zamanda NSPCC eğitimle ilgi yasa, politika ve stratejileri de etkilemeye çalışmaktadır. Bunlar arasında hükümet ve parlamentoya lobi faaliyetleri, eğitim konularında hükümete danışmanlık, eğitim kampanyaları, ulusal, bölgesel ve yerel çalışma gruplarının oluşturulması, diğer eğitim kurumlarıyla eş güdümlü çalışma yer almaktadır.

NSPCC eğitim uygulamalarına ilişkin çalışmaları ise, program- proje önerileri, eğitimcilerin eğitimi, danışmanlık, konferans, seminer, çalışma grupları, eğitim kaynaklarının, projelerinin geliştirilmesi, çocuk ve ergenlere sunulan bireysel ve grupta psikolojik danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır. Ayrıca 24 saat uzaktan yardım sistemi (Childline/ Helpline, There4Me-online advice), toplum kampanyaları (özellikle istismara ilişkin farkındalığı arttırmak için), bilgilendirici yayımlar ve araştırmalar görev kapsamı içinde sayılabilir. NSPCC'nin diğer organizasyonlarla işbirliği yaptığı ve bazılarında lider rolü oynadığı gruplar arasında; zorbalığa karşı mücadele birliği (Anti- Bullying Alliance), cinsel eğitim forumu, (Sex Education Forum), duygusal sağlık birliği (Emotional Health Alliance), akran destek forumu (Peer Support Forum) yer almaktadır. Bu gruplardan zorbalığa karşı mücadele birliğinin çalışmaları, İngiltere'de okullarda şiddet ve zorbalığın yaygınlığından dolayı özellikle önem taşımaktadır (Stead, 2006 & NSPCC, 2006).

Zorbalıkla Mücadele Birliği (Anti- Bullying Alliance)

Zorbalıkla Mücadele Birliği zorbalığı; güç dengesizliğinin yaşandığı durumlarda istemli, tekrarlayıcı veya devamlı olarak bir grubun veya kişinin diğer bir kişiye zarar vermesi olarak tanımlamaktadır. Zorbalık yüz yüze, üçüncü kişiler aracılığıyla veya text, e-posta yoluyla da olabilmektedir. Fiziksel ve duygusal olabilmektedir. Zorbalık içerisinde isim takma, alay etme, tehdit etme, taklit etme, saldırgan tutumlarda bulunma, vurma, cezalandırma, şiddet kişisel eşyalara zarar verme, dedikodu yapma, gruptan dışlama, söylenti yayma, iftira atma, yer almaktadır. Zorbalık ve mücadele birliğinin eğitim ve beceri bölümü araştırmacılarından Oliver ve Candappa'nın (2003), yaptıkları bir çalışmada ilkökul öğrencilerinin %50'si ve ortaokul öğrencilerinin %25'inden fazlasının bir önceki sene içerisinde zorbalığa uğradıkları öğrenci bildirimlerine dayanarak gösterilmiştir. Aynı çalışmada ilkökul öğrencilerinin %51'inin ve ortaokul öğrencilerinin %54'ünün zorbalığı kendi okulları için büyük bir problem olarak gördükleri bildirilmektedir. Benzer bulguların okul dışı içinde geçerli olduğu belirtilmiştir.

Camden'deki çocuk ve ergenlerin %44 ünün okul dışında zorbalığa uğradıkları başka bir çalışmada bildirilmiştir (Frew, 2002). 1994'te 6000 çocuğun katıldığı çalışmada ilkokuldaki erkeklerin %17.4, kızların %18.1, ortaokuldaki erkeklerin %12.1, kızların %6.3'üne ırk renklerini çağrıştıran isimler takıldığı bulunmuştur (Ahmad ve Smith, 1994). Başka bir çalışmada öğrenme güçlüğü olan çocukların %90'ı zorbalığa maruz kalmıştır ve bunların 2/3'ünden fazlası devamlı olarak bunu yaşamışlardır (Mencap, 1999). Diğer bir araştırma da beş çocuktan birinin mesaj veya internet yoluyla (Cyber-bullying) online olarak tehdit edildiği veya zorbalığa maruz kaldığı saptanmıştır (NCH,2005). Diğer bir çalışmada zorbalığa uğrayanlar uğramayanlara göre daha kaygılı ve güvensiz bulunmuştur (DfES, 2002). Zorbalıkla mücadele birliğinin çocuk ve ergenlerdeki zorbalığı çözmek için ilk adımı hazırladığı, anket soru formunu uygulamasıdır. Bunun dışında anahtar kişi ve organizasyonlarla bağlantı kurmak ve politika geliştirmek uzmanlar, aileler ve gençler için kaynak ve bilgi sağlamak, etkin zorbalık karşıtı uygulamaları desteklemek zorbalık karşıtı haftayı içeren etkinlikleri koordine etmek ve bu etkinliklerde çocuk ve ergenleri aktif kullanmak sayılabilir. Zorbalıkla Mücadele Birliğinin yaptıkları çalışmalara örnek olarak şunlar verilebilir:

Zorbalıkla ilgili film ve romanların çocuklarla tartışılması, şiir yarışmaları, müzik ve dans eşliğinde rol yapma(rol playing), drama yoluyla zorbalığın etkilerinin ortaya konulması, zorbalık, şiddet ve medyayla ilgili güdümlü tartışmaların yapılması, okullar için ortak bir zorbalık kavramını oluşturarak öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmesi, zorbalığa tanık olanın rolünün tartışılması, akran desteği ve arabuluculuğun harekete geçirilmesi, yaşça büyük öğrencilerin küçük öğrencilere sunum yapması, zorbalıkla mücadeleyi kapsayan ilgili poster yarışmasının düzenlenmesi, zorbalıkla mücadelenin sanatsal, görsel aktivitelerle yansıtılması (resim, grafiti...), zorbalıkla ilgili sembol ve mesajların kullanımı (bilek bandı, tişört ,bandana çanta ...),zorbalık karşıtı web sitelerinin ziyaret edilmesi, ortak kültür oluşturulması, çizgi filmlerden yararlanma, kukla kullanımı, oyunlardan yararlanma, öğrencilerin zorbalık karşıtı gazete çıkarması, özür dileme kutularının oluşturulması, yerel basının ve tv nin kullanılması, okullarda zorbalık karşıtı panoların kullanılması vb. sayılabilir.(Anti- Bullying Alliance, 2005).

Tartışma

Değişen toplum yapısıyla birlikte geleneksel okul anlayışı, çocukların fiziksel, ruhsal duygusal sağlıklarının sağlanmasında ve gelişimsel ihtiyaçlarının

karşılanmasında yetersiz kalabilmektedir. Bu yüzden okul kavramı bütün dünyada yeniden tanımlanmaya başlanmıştır.

Artan ölüm, boşanma, ayrılma ya da terk etme gibi nedenlerle anne-babalardan birinin bulunmadığı ailelerin artması (Gander & Gardiner,1998; Arcus,1992; DİE, 2002) artan küreselleşme ile birlikte, yeni bir yeni bir yaşam tarzı arayışında olan insanların farklı coğrafyalara yerleşerek gittikleri bölgelerde, dinî ve etnik kimliklerini taşıması, göçmenlik olgusu, mültecilik olgusu gibi gerekçeler çok kültürlülüğün farklılıklarla birlikte uyum için yaşamayı zorunlu kılması, artan şiddet, suç, istismar, zorbalık, intihar olayları ve diğer sosyal değişkenlere bağlı olarak, okulların geleneksel yapıları ve misyonları da değişmektedir. Bu duruma verilebilecek örneklerden birisi de İngiltere örneğidir. İngiltere eğitim sisteminde 2002 yılında çıkarılan eğitim yarasının çocukların güvelliğinin ve refahlarının sağlanmasında okulların sorumluluğu genişleterek, “her çok önemlidir” anlayışını yerel ve ulusal anlamda eğitim politikası hâline dönüştürmesi ile okulları öğretim etkinliklerinin ötesine taşıdığı düşünülebilir.

Ülkemizde de öğrencilerimizin gelişimsel ihtiyaçlarının karşılanmasının önemli bir problem olduğu bu konuda okulların yetersiz kalabildiği bilinmektedir. Ancak henüz çocukların korunması ve güvenliğinin sağlanması ile çalışmaların önel olmanın ötesine geçemediği, ilgili güncel politikaların uygulamaya konulmadığını söyleyebiliriz. Sadece İngiltere’de değil ülkemizde de çocukların güvenliğinin sağlanmasını ve korunmasını gerektiren benzer problemlerin yaşandığı ilgili araştırmalarla ortaya konmuştur. Ülkemizdeki araştırma bulgularıyla İngiltere’deki araştırma bulguları benzerlik göstermektedir. Daha önce belirttiği gibi İngiltere’de çocuklarla ilgili şiddet, istismar, zorbalık vb. kötü muameleyi içeren davranışlarla ilgili yapılan araştırmalardaki bulgular, çocukların %50’ye yakın bölümünün zorbalık, istismar, şiddet vb. davranışlara uğradıklarını ortaya koymuşlardır (Frew,2002; Mencap, 1999; NCH,2005; Oliver ve Candappa, 2003). Ülkemizdeki araştırma bulgularına baktığımızda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kapıcı’nın (2004), yaş ortalaması 10.8 olan toplam 206 öğrenci (99 kız, 107 erkek) üzerinde yaptığı araştırma sonuçları; öğrencilerin %40 oranında bedensel, sözel, duygusal ve cinsel zorbalığa maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Özcebe ve Üner (2005), tarafından yapılan bir başka araştırmada, bir ilköğretim okulunda ergenlerde şiddet algısı 186 öğrencide incelenmiştir. Araştırma bulguları öğrencilerin %16.1’inin şiddete maruz kaldığını %8.8’inin şiddet uyguladığını %20.6’sının ise hem şiddete maruz kaldığını hem de şiddet uyguladığını belirtmiştir. Öğrenciler çevrelerinde şiddetin en fazla sokakta ve televizyonda olduğunu belirtmişlerdir.

Herhangi bir şekilde son üç ay içerisinde şiddet olayıyla karşılaşma %45.5 olarak bulunmuştur. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir. Her 10 şiddet olayının 4-5'inin okulda olduğu belirtilmiştir. Bir başka çalışmada da ilköğretim okullarında zorbalık incelenmiştir. Yaşları 10-14 arasında olan 433 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada, zorbalığın en fazla okul bahçesinde yapıldığı, zaman olarak ise okuldan eve dönerken yapıldığı belirtilmiştir (Yurttal, 2005). Akran zorbalığı olgusunun ilköğretim okulu öğrencilerindeki arasındaki yaygınlığının incelenmesi amacıyla 1154 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada her üç öğrenciden birinin (%35) düzenli olarak zorbalığa uğradığı belirtilmiştir (Pişkin, 2004). Temel amacı aile içinde çocuğa yönelik şiddetin görülme sıklığını saptamak olan bir başka çalışmada, ilköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencilerine anket aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu öğrencilere “ne sıklıkta ve kimler tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları” sorulmuştur. Öğrencilerin %74’ü hayatlarında en azından bir kez fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Bu öğrencilerden %23’ü babalarının, %20’si arkadaşlarının, %16’sı annelerinin ve %14’ü ise öğretmenlerinin kendilerine fiziksel şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Bir arkadaşın diğerine uyguladığı fiziksel şiddetin görülme sıklığı öğretmen ya da anne tarafından uygulanan fiziksel şiddetten daha yüksek bulunmuştur (Deveci ve Açık, 2002). Ülkemizde yapılan araştırmaların İngiltere’de yapılan araştırma bulgularına paralel sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bu durum çocukların güvenliğini korumanın kaçınılmaz bir gerçek olduğunu göstermektedir. Özellikle yapılan araştırmaların bulgularında sık sık vurgulanan okul içinde zorbalık, şiddet, istismar, olaylarının yaşanması, okullardaki mevcut geleneksel sistemlerin ötesine geçilerek koruyucu önleyici müdahalelere ağırlık vermenin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Diğer taraftan yapılmış öncül çalışmalar okullarımızda çocukların güvenliğini sağlayıcı koruma ve önlemeye yönelik müdahale hizmetlerinin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Uysal (2005) tarafından okul sağlığı hizmetlerine yönelik ilköğretim öğrenci grubu için geliştirilen şiddet karşıtı eğitim programının öğrencilerin çatışma çözümleri şiddet eğilimleri ve davranışları üzerine etkisi araştırılmıştır. Yapılan deneysel çalışmada deney grubuna 42 öğrenci kontrol grubuna 36 öğrenci seçilmiştir. Eğitim sonrasında deney grubu öğrencilerin çatışma çözüm puanları eğitim öncesine göre yükseldiği, şiddet eğilim puanlarında azalma olduğu tespit edilmiştir. Ögel ve Yılmazçetin (2005), tarafından yapılan başka bir araştırmada İstanbul’daki okullarda suç ve şiddetin yaygınlığı incelenmiş, 2004 yılı içerisinde İstanbul’un 15 ilçesinden rasgele seçilen 43 okul ve 104 sınıfta okuyan 3483 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmacılar psikososyal gelişim, güvenli okul, erken tanıma ve uyarı işaretleri, krize müdahale, okulda öğretmen ve

idareci eğitimi gibi alanları kapsayan şiddeti önlemeye yönelik uyguladıkları projenin başarılı sonuçlara ulaştığı belirtmişlerdir. Bu bağlamda İngiltere’de çocukların haklarını korumaya yönelik çıkarılan yasa ve çocuk koruma sistemi altında “her çocuk önemlidir” sloganı, çocukların güvenliğinde sorumluluğu paylaştırarak ve toplumsal katılımı sağlayarak, böylesi önemli bir soruna çözüm olanakları sunmaya çalışmıştır. Bununla birlikte çocuklarla ilgili hizmet birimleri arasında eşgüdümün sağlanmaya çalışılması, hükümet tarafından belirli bütçenin ayrılması, İngiltere’de ülke genelinde 2008’e kadar tamamlanması düşünülen CAF veri tabanının kullanılmaya çalışılması, sivil toplum örgütlerinin aktif çalışmaları ve öğretmen dışı personelden (Non-teaching staff) yararlanma, ülkemizde de uygulanabilecek yöntemlerdir. Ancak genişletilmiş okul kavramında okula verilen bakım hizmetlerinin ülkemiz için uygulanabilirliği ayrı bir tartışma konusudur. Diğer taraftan İngiliz okullarının bünyesinde ve yakınında bulunan uzman ve hizmet çeşitliliğine ülkemizin yakın zamanda ulaşabilmesi güç gözükmektedir. Bunun yanında İngiltere’deki uzman ve hizmet çeşitliliğinin yanında, Türkiye’deki okul temeli psikolojik danışmanlık hizmetlerinin hem diğer katılımcı ülkelerin uzmanlarınca, hem de ziyaret edilen program kapsamında görevli uzman ve öğretmenlerin bunu övgüyle karşılaması önemli bir konudur. Uzmanlar kendi ülkelerinde de böyle bir uygulamanın gerçekleşmesini temenni ettiklerini belirtmişlerdir. NSPCC’nin kendi kadrosundaki uzmanların resmen okullara atanması için hükümet düzeyinde lobi faaliyetleri yaptığı bildirilmiştir. Bu durum, okullarımızda psikolojik danışmanlık hizmetlerine öneminin arttırılması ve hizmetlerin okul içerisinde ağırlıklı olması görüşlerinin oldukça isabetli olduğunu da desteklemektedir.

Öneriler

Okul içinde zorbalık, şiddet ve istismar olaylarının yaşanmasının, çocukların psiko-sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Çocukların gelişim süreci boyunca zamanlarının büyük bir kısmını okulda geçirdikleri dikkate alındığında, okullardaki koruyucu -önleyici müdahalelere ağırlık vermenin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda çocukların korunması ve refahlarının arttırılmasında okul ruh sağlığı hizmetleri kapsamında psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları oldukça önem taşımaktadır. Zorbalık, şiddet, istismar vb. kötü muamelelerin etkilerini azaltmaya yönelik makalede tanımlanan bir dizi girişim ve müdahaleler, ülkemizdeki araştırma bulguları da dikkate alındığında özellikle bu alanda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin aktive edilmesinin gerekliliğini

ortaya koymaktadır. Ülkemiz özelinde yapılan araştırmalarda, şiddet, istismar, zorbalık gibi kötü muameleyi engelleyici azaltıcı (Uysal,2005; Ögel ve Yılmazçetin, 2005) çalışmaların yararlı olduğu bildirilmektedir. Okul psikolojik danışmanlarınca zorbalık, şiddet vb, eğilimi olan öğrencilere yönelik yapılacak grupla psikolojik danışma çalışmaların da yararlı olacağı düşünülmektedir.

Okul psikolojik danışmanlarınca riskli çocukların gelişim dönemleri boyunca takibinin yapılarak gerekli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir. Diğer taraftan riskli çocuklara ya da özel gereksinimli çocuklara yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yanında, çocukların ailelerine yönelik olarak psiko-eğitim ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ülkemizdeki araştırma bulgularınca ortaya konan sonuçlar dikkate alınarak, okulların koruyucu önleyici rollerine yönelik ilgili projelerin geliştirilmesi ve program ve projelerin okul programlarıyla bütünleştirilmesinin yararlı olabileceği düşünülebilir. Aynı zamanda lisans düzeyindeki programlarda yetiştirilecek uzmanların ilgili bilgi ve becerilerle donatılması uygulamada çıkacak aksaklıkların önlenmesi açısından önemlidir.

Toplum refahına kültürel, ekonomik, eğitimsel vb. katkıda bulunma açısından NSPCC gibi sivil toplum kuruluşlarının İngiltere’de olduğu gibi ülkemizde de sayılarının ve etkinliklerinin artırılması, toplumsal katılımın sağlanması ve çocuklara kötü muamelenin önlenmesi için yararlı olabilir.

Ülkemizde de İngiltere’deki CAF benzeri, bir uygulamanın yapılması önleyici bir müdahale hizmeti olarak düşünülebilir. Diğer taraftan ülkemizdeki eğitim sistemi ve okulların geleneksel yapılarını gözden geçirerek, gelişimsel rehberlik anlayışıyla bütünleşmiş psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri daha etkin hâle getirilmelidir. Çocukların gereksinimlerinin karşılanabilmesine olanak veren eğitim ortamları sunarak, eğitim ortamlarında koruma ve müdahale çalışmalarının uygulanabilir bir standartta olmasını sağlayabilmenin çocukların korunması ve refahlarının artırılmasında yarar sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerince öğrenci konseyi ve akran destek ve arabuluculuk sistemlerinin aktive edilmesinin, okul eylem ve il eylem planları oluşturularak uygulamaların takibinin yapılmasının da katkı sağlayacağı düşünülebilir. Diğer taraftan eğitim ortamlarında, psikolojik danışmanlar dışındaki personelin de çocukların güvenliğini sağlama ve korumada sorumluluğu paylaşmaları, çocukların fiziksel ruhsal, duygusal sağlıklarını korumada,

akademik başarılarının sosyal becerilerinin arttırılmasında ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesinde etkili olacaktır.

Kaynaklar

- Ahmad, Y., Smith, P. K. (1994). *Bulling in schools and issue of sex difference'in archer (ed) Male Violence*; cited in Rigby, K. (2002). *New Perspectives on Vulling*. London: Jesica Kinsley Publiskers.
- Anti-Bullying Alliance. (2005). *50 Ideas for anti-bullying week*. Published by the National Children's Bureau on Behalf of the Anti- Bullying Alliance.
- Arcus, M. E. (1992). *Family life education: toward the 21st centruy*. Family Relations.
- Deveci, H. (2004). İlköğretim çocuklarının şiddet algıları. *2005-2006 Şiddet ve Okul Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri*.
- DİE. (2002). Devlet istatistik enstitüsü; *istatistiki bölge birimleri sınıflandırması*. Ankara: DİE Yayınları.
- DfES. (2002). *Bullying : Don't suffer in silence*, 2nd edn. London DfES.
- Frew, R. (2002). *Anti bullying resarch report*, London: Camden Islington.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W. (1995). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yayına Hazırlayan B. Onur; 2. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi.
- Kapçı, G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 1-13.
- NCH. (2005). *Putting U in the picture : Mobile Bulling survey 2005*. London : NCH.
- Mencap. (1999). *Living in fear*. London Mencap.
- Oliver, C., Candappa, M. (2003). *Tackling Bullying : Listening of the wiews of children and young people* London : DfES.
- Ögel, K., Yılmazçetin, C. (2005). İstanbul'daki okullarda şu ve şiddetin yaygınlığı. *2005-2006 Şiddet ve Okul Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri*.
- Özcebe, H., Üner, S. (2005). Ankara'da bir ilköğretim okulunda erken ve orta dönem adolesanlarda şiddet algısı ve şiddet davranışı sıklığının değerlendirilmesi. *2005-2006 Şiddet ve Okul Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri*.

- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 531-562.
- Stead, J. (2006). *The English education system- A brief overview*, Arion Education Study Visit. York, England.
- NSPCC. (2006). *Information for parents and carers* . NSPCC York & North Yorks – Carrers Booklet. NSPCC Registered Charity Number 216401.
- NSPCC. (2006). *Support group for mothers whose children have been sexually abused* . NSPCC York & North Yorks – Carrers Booklet. NSPCC Registered Charity Number 216401.
- NSPCC. (2006). *Domestic abuse services in york and north yorkshire*.NSPCC York & North Yorks – Carrers Booklet. NSPCC Registered Charity Number 216401.
- Woolmore, S. (2006). *Every child matters: Change for children* . New legislation and guidance for safeguarding children in England.
- Yurttal, F., Cenkseven, F. (2004). İlköğretim okullarında zorbalığın incelenmesi. 2005-2006 *Şiddet ve Okul Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri*.
- <http://www.anti-bullingalliance.org>
- <http://www.everychildmatters.gov.uk>
- <http://www.nspcc.org.uk>

Summary

THE SCHOOL'S ROLE IN SAFEGUARDING AND PROMOTING THE WELFARE OF CHILDREN: ENGLAND SAMPLE

Figen ELMACI*

Parallel to changes in social structure, requirements and expectations of individuals have been changing and however institutions could be incapable of meeting individual requirements. Educational institutions have changing beyond the traditional educational and teaching perspectives. Being an example those new British education system roles for providing children safeguarding and welfare is quite interesting.

Under the title of child safeguarding system, education law was formed doing some legal arrangement concerning to safeguarding children and promoting the welfare of children in England in 2002. After examining traditional roles of school in safeguarding children, new responsibilities were put on the schools by the education law formed in 2002. These responsibilities were formed under five main titles;

1. Security: being protected from harm and neglect
2. Being healthy: enjoying good physical and mental health and living a healthy lifestyle
3. Achieving: getting the most out of life and developing the skills for adulthood
4. Making a positive contribution: being involved with the community and society and not engaging in anti-social or offending behavior
5. Economic well-being: not being prevented by economic disadvantage from achieving their full potential in life (Woolmore, 2006).

Address for correspondence: * Psikolojik Danışman, İstanbul Ümraniye Atatürk Anadolu Teknik Lisesi Rehberlik Servisi, İstanbul, figenelcin@hotmail.com

CAF (Common Assessment Form)

Its aim is forming general database to follow children and use all over the country Features of the CAF; support multi-agency working and child-centered services, prompts assessments in universal services, supporting earlier identification and intervention, easier less bureaucratic Access to services for children and families, can support referral where appropriate (NSPCC,2006).

Extended School

Other application to protect children and for their welfare is concept of extended School British government aims to provide all schools. With extended school application, a role of school, which is beyond their curriculum and traditional instruction, is to be extended to duty of care responsibility. Extended services can include childcare, adult education, parenting support programs, community-based health and social care services, multi-agency behavior support teams and after-school activities. Each school should have a designated person who is responsible for child protection. Local authority will offer schools a range of specialist services include education social work, education psychologist, behavior and learning support (Stead, 2006).

NSPCC- (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children)

Organizations also, such as *NSPCC- (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children)*, have increasingly provided services, such as student counseling, family support in schools . NSPCC works to influence education legislation, policy and strategy; lobbying government / parliament, responding to government consultation on education issues, campaigning on education issues, membership of national, regional and local steering groups / working groups, partnership working with other education agencies. Key Education areas of interest for NSPCC include child protection/safeguarding, emotional health and well-being, bullying, school pastoral/ welfare responsibilities, extended school, curriculum, pupil participation. In addition to, the organization's work includes helpline / child line (24 hour help lines), there4me – (online advice / counseling for young people), public campaigns (increasing awareness on spesific issues relating to abuse), child protection training and consultancy, research and evaluation. The NSPCC works in education partnership with other organizations and plays a leading role in groups

such as anti-bullying alliance, sex education forum, emotional health alliance and peer support forum (NSPCC,2006).

Anti- Bullying Alliance

Bullying is the repetitive, intentional hurting of one person by another, where the relationship involves an imbalance of power. Bullying can be physical, verbal or relational. It can include any of the following: name calling, taunting, threats, mocking, making offensive comments, kicking, hitting, pushing, taking and damaging belongings, gossiping, excluding people from groups, and spreading hurtful and untruthful rumors. These actions can take place face-to-face, via third parties, or via other means such as text messages and emails. Over half of primary (51%) and secondary school pupils (54%) thought that bullying was ‘a big problem’ or ‘quite a problem’ in their school. Just over half (51%) of pupils in Year 5 reported that they had been bullied during the term, compared with just over a quarter (28%) of pupils in Year 8 (Oliver and Candappa, 2003). Anti-Bullying Alliance make some applications to solve bullying problem in children and adolescence such as communicating to key people and organizations and making strategy, providing specialist, families and the young sources and infomation, supporting effective anti-bullying applications (Anti- Bullying Alliance, 2005).

Discussion

With changing society structure, understanding of traditional school is incapable of meeting their physical, psychological, emotional health and their developmental requirements. Educational law, which was made in British educational system in 2002, increased responsibility of schools in providing safeguarding of children and promoting the welfare of children. It can be thought that this law, which is moving schools beyond their teaching activities, transformed understanding of “every child matters” into local and national education politics.

Not only in England but also in our county, research concerning to providing children safeties and their safeguards was put forward. Researchers point out that projects such as psychosocial development, safe school, early detection, precautionary signals, crisis intervention, project toward training teacher and administer for preventing violence produced good results. In this context, slogan “every child matters”, which is made for protecting children rights under child

safeguarding system, have tried to provide solution possibilities in sharing responsibilities in children safeguarding and social participation.

However, techniques that can be used in our country are providing coordination between services concerning to children, trying to use CAF database, effective activities from civil society organizations, benefiting from people except from teachers.

Suggestions

If the results of research done in our country is considered, it can be thought that projects which are intending for safeguarding roles of schools and merging programs and projects with curriculum are useful.

To increase number of civil society organizations and its activities is useful for providing social participant and preventing ill treating towards children.

It can be thought that application similar to CAF in England is preventive intervention.

With revising education system and traditional structure of schools, it can be integrated developmental counseling approach, meets requirements of children and can be applicable standard preventive and intervention standard; student council and peer support, and mediation system could be activated, school and city activation plans could be formed and followed; people outside of psychological counselors could share works in providing safety and protection responsibilities for children. Result of this, physical, psychological, emotional health could be prevented and their social abilities could increase and children will be healthy persons.